

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3169

Vragen van het lid **Van den Hul** (PvdA) aan de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media over *schokkende verschillen tussen de schooladviezen die Friese kinderen in groep 8 krijgen* (ingezonden 17 mei 2019).

Antwoord van Minister **Slob** (Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media) (ontvangen 26 juni 2019)

Vraag 1

Wat klopt er van de bevindingen van het Fries Sociaal Planbureau dat er bij de schooladviezen enorme verschillen bestaan tussen diverse Friese gemeenten?¹

Antwoord 1

Het is mij bekend dat er regionale verschillen bestaan tussen regio's als het gaat om de hoogte van de schooladviezen. In niet-stedelijke gebieden scoren leerlingen vaker hoger op de toets dan hun schooladvies. Dit is overigens niet alleen in Friesland het geval, zie mijn eerdere antwoorden op Kamervragen over soortgelijke problematiek in de provincie Drenthe.² Tevens worden hier minder adviezen na een hoger toetsadvies bijgesteld. Dit is ook een van de constatering in de brief over schooladviezen en resultaten op eindtoets in schooljaar 2017–2018, die ik uw Kamer 29 november 2018 heb doen toekomen.³

Vraag 2

Loopt het noordoostelijk deel van Fryslân op dit punt ook ernstig uit de pas met grote delen van de rest van de provincie?

Antwoord 2

De bevindingen van het Fries Sociaal Planbureau laten zien dat in vergelijking met de hele provincie, in het noordoosten van Friesland meer leerlingen hoger scoren op de eindtoets dan hun schooladvies. Het gaat om een verschil van circa 10 procent.

¹ «Grote verschillen in onderwijsregio's: kansarm kind woont vooral in Noord-Friesland» in de Leeuwarder Courant, 15 mei 2019 (<https://www.lc.nl/friesland/Grote-verschillen-in-onderwijsregio's-kansarm-kind-woont-vooral-in-Noord-Friesland>).

² Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 124

³ Kamerstuk 35 000 VIII, nr. 175

Vraag 3

Hoe beoordeelt u deze stand van zaken?

Antwoord 3

Ik vind dit een zorgelijke ontwikkeling. Eerder wees ik uw Kamer er al op dat vooral in minder stedelijke regio's sprake lijkt te zijn van onderadvisering. Deze ontwikkeling heeft dus al langer mijn aandacht. Het is daarom goed dat in Friesland – net als in andere niet-stedelijke regio's – een positieve dalende trend is te zien in het percentage adviezen dat moet worden heroverwogen en een positieve stijgende trend in het percentage adviezen dat daarvan wordt bijgesteld. Ondanks deze positieve ontwikkeling blijf ik werk maken van het tegengaan van deze regionale verschillen in advisering en bijstelling. Ik ga daar uitgebreider op in, in mijn brief over de Eindevaluatie van de Wet eindtoetsing PO, die ik u separaat doe toekomen.

Vraag 4

Wat doen de betrokken scholen met de verplichting om het gegeven advies tegen het licht te houden als de Centrale Eindtoets een flinke afwijking naar boven vertoont?

Antwoord 4

Op basis van landelijke gegevens van voorgaande schoolgaande jaren is bekend dat van circa een kwart van de leerlingen met een heroverweging het schooladvies wordt bijgesteld. Wanneer er sprake is van een verschil van een heel schoolniveau tussen het schooladvies en de eindtoets, wordt van één van de drie leerlingen het advies bijgesteld.

Vraag 5

Hoe verklaart u dat in en gemeente als Achtkarspelen heel veel leerlingen een te laag schooladvies krijgen maar het vervolgens ook nog eens zeer beperkt wordt bijgesteld?

Antwoord 5

Dit is door mij of het Fries Sociaal Planbureau niet onderzocht. Zoals ik in het antwoord op de eerste vraag aangaf, is op basis van landelijke gegevens bekend dat beide vaak samen gaan: leerlingen in deze regio's scoren vaak beter op de eindtoets dan hun schooladvies en hun hogere toetsadvies leidt minder vaak tot een bijstelling.

Vraag 6

Hoe verklaart u dat desondanks het Dockinga College in Dokkum qua opstroom een normale school is? Had de opstroom niet juist groter moeten zijn bij deze mate van onderadvisering vanuit de basisscholen?

Antwoord 6

Dit is door mij of het Fries Sociaal Planbureau niet onderzocht. Op basis van landelijke gegevens is bekend dat leerlingen met een advies dat lager is dan hun toetsadvies niet noodzakelijk altijd opstroomen. Daarbij speelt helaas een rol dat leerlingen doorgaans presteren conform wat er van hen wordt verwacht, de selffulfilling prophecy.^{4 5} Daarnaast speelt een rol dat in minder stedelijke regio's er ten onrechte sprake lijkt te zijn van een lager ambitieniveau bij zowel ouders als scholen.⁶

Vraag 7

Ziet u een verband met analoge berichten over basisscholen in Groningen?⁷

⁴ Timmermans, A., Kuyper, H., & Werf, G. van der (2013). *Schooladviezen en onderwijsloopbanen. Voorkomen, risicofactoren en gevolgen van onder- en overadvisering*. Groningen: GION.

⁵ Jussim, L., & Harber, K. D. (2005). *Teacher expectations and self-fulfilling prophecies*. *Personality and Social Psychology Review*.

⁶ De Boer, 2006; Boonen & van Houtte, 2016; Steenbekkers & Vermeij (red.) (SCP), 2013

⁷ «Groningse basisschoollerares onderschatten leerlingen vaker dan in rest van Nederland» in: RTV Noord, 16 augustus 2018 (<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/197746/Groningse-basisschoollerares-onderschatten-leerlingen-vaker-dan-in-rest-van-Nederland>).

Antwoord 7

Dat verband zie ik. Ook in Groningen is – net als in andere niet-stedelijke regio's – sprake van onder advisering.⁸In de brief over de Eindevaluatie van de Wet eindtoetsing po die ik u separaat doe toekomen, ga ik nader in op achterliggende oorzaken van onder advisering en de mogelijkheden om de effecten van onder advisering te verminderen.

Vraag 8

Ziet u mogelijkheden om de rol van de afstand tot de school in zo'n plattelandsregio te beperken?

Antwoord 8

Die mogelijkheden zie ik niet. Bovendien is het de vraag of dit een oplossing biedt voor het probleem. Eerder meldde ik u al dat de nabijheid van vo-scholen wel van invloed lijkt te zijn op onder advisering door scholen.⁹ Daarnaast speelt een verschil in ambitieniveau een rol. Ik vind het belangrijk om hier maatregelen op te nemen die zoveel mogelijk aangrijpen op zaken die verschil kunnen maken, waardoor eventuele onder advisering tijdig kan worden gecorrigeerd. Mijn brief over de Eindevaluatie van de Wet eindtoetsing PO gaat hier uitgebreider op in.

Vraag 9

Wat wilt u in het algemeen ondernemen tegen deze schokkende verschillen?

Antwoord 9

Zie hiervoor mijn antwoord op vraag 3 en vraag 8.

⁸ Timmermans, A., Kuyper, H., & Werf. G. van der (2013). *Schooladviezen en onderwijsloopbanen. Voorkomen, risicofactoren en gevolgen van onder- en over advisering.*Groningen: GION.

⁹ Kamerstuk 35 000 VIII, nr. 175